

կազմակերպության ղեկավարի վավերացրած լիազորագրով: Միաժամանակ, ներկայումս որևէ իրավական ակտով սահմանված չէ խնդրո առարկա դեպքերի համար տեղեկատվության փոխանակության ընթացակարգեր:

7. Անհամապատասխանություն կամ խեղաթյուրում

Պարզվել է, որ չնայած ՍԷԿՏ համակարգում առանձին անձանց վերաբերյալ տրվում է հաղորդագրություն, որ ավելի քան 12 ամիս բացակայում է, սակայն այդ անձինք շարունակել են վճարվել բանկի կողմից և «Հայփոստ» ՓԲԸ-ի միջոցով որոշ ժամանակահատված:

Ռիսկային են գնահատվում օտարերկրյա քաղաքացիներին և երկքաղաքացիներին կատարված վճարումները, քանի որ վճարումներ ստացած որոշ անձանց տվյալները էլեկտրոնային կենսաթոշակի համակարգում նույնականացնելու արդյունքում պարզվել է, որ չնայած ՍԷԿՏ համակարգում տվյալ անձանց վերաբերյալ տրվում է հաղորդագրություն, որ ավելի քան 12 ամիս բացակայում է, սակայն այդ անձինք շարունակել են վճարվել բանկի կողմից և «Հայփոստ» ՓԲԸ-ի միջոցով որոշ

ժամանակահատված: Բոլոր այս դեպքերում կիրառվում է քաղաքացու կողմից հայտարարության հիման վրա իրավունքի ճանաչումը կամ դադարեցումը, ինչը մի շարք դեպքերում, առանց վարչական վերահսկման, գնահատվում է առավել ռիսկային: Նշված դեպքերում բանկային փոխանցման միջոցով վճարվել է 27,312.8 հազ. դրամ, իսկ Հայփոստի միջոցով կատարված վճարումները կազմում են 30,795.8 հազ. դրամ:

Առաջարկ

Օտարերկրյա քաղաքացիների և երկքաղաքացիների կենսաթոշակի իրավունքի իրացման և վճարումների հարցերի կանոնակարգման նպատակով պետք է հստակ սահմանել կենսաթոշակը այլ երկրում ստանալու փաստերի ճշտման նպատակով հարցումների անցկացման մեխանիզմ, որը հնարավորություն կտա առցանց ռեժիմում տվյալներ ստանալ երկքաղաքացու՝ մշտապես կամ առավելապես օտարերկրյա պետությունում բնակություն հաստատելու դեպքում, օտարերկրյա քաղաքացուն այլ պետությունում կենսաթոշակ նշանակելու կամ Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացուն և Հայաստանի Հանրապետության երկքաղաքացուն Հայաստանի Հանրապետության հետ կենսաթոշակային ապահովության բնագավառում միջազգային պայմանագիր կնքած պետությունում կենսաթոշակ նշանակելու դեպքում, Հայաստանի Հանրապետության հետ կենսաթոշակային ապահովության բնագավառում միջազգային պայմանագիր կնքած պետություններ մշտական բնակության մեկնող (մեկնած) անձանց դեպքում:

Ղեկավարության արձագանք

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2006 թվականի հունիսի 22-ի N 884-Ն որոշման համաձայն՝ 2011 թվականի հունիսի 9-ից Աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարությունը հանդիսանում է սահմանային էլեկտրոնային կառավարման տեղեկատվական համակարգի (այսուհետ՝ ՍԷԿՏ համակարգ) օգտվող:

ՍԷԿՏ համակարգից ստացված տվյալները սոցիալական իրավունքների իրականացման ժամանակ կիրառելու պայմանները սահմանված են Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ (ներառում են այն դեպքերը, երբ կենսաթոշակ կամ նպաստ նշանակելու և վճարելու համար պարտադիր պայման է Հայաստանի Հանրապետությունում գտնվելը): Առկա խնդիրների, տվյալների ստացման մեխանիզմների (տվյալների փոխանակության ենթահամակարգի) ձևավորման աշխատանքների կազմակերպման անհրաժեշտության մասին դեռևս 2017թ. օգոստոսի 7-ին N ԱԱ/ԱՂ/8208-17, ինչպես նաև 2018 թվականի սեպտեմբերի 27-ի N ՄԹ/ԱՄ-2/14607-18 գրություններով տեղեկացվել է Ազգային անվտանգության ծառայությանը: Բազմիցս կազմակերպվել են քննարկումներ Ծառայության մասնակցությամբ:

Ներկայումս կենսաթոշակների և այլ նպաստների կապակցությամբ տվյալների փոխանակությունը Ծառայության կողմից իրականացվում է՝ ՍԷԿՏ համակարգի հետ տվյալների փոխանակության համապատասխան ենթահամակարգի միջոցով:

Սակայն, ՍԷԿՏ համակարգից ստացվող տվյալների ծավալն ու բովանդակությունը բավարար չեն Ծառայության լիազորությունները պատշաճ մակարդակով իրականացնելու համար, մասնավորապես՝

- որոշակի ժամանակահատված (3 ամիս, 6 ամիս, 1 տարի) Հայաստանի Հանրապետությունից բացակայող կենսաթոշակառուների և նպաստառուների վերաբերյալ տեղեկատվության հետ Ծառայությանը չեն տրամադրվում Հայաստանի Հանրապետությունից դուրս գալու ամսաթվի վերաբերյալ տվյալներ,
- սահմանահատում իրականացնելու ամսաթվի վերաբերյալ տվյալները չեն ստացվում նաև այն դեպքում, երբ անհատական հարցումը կատարվում է սահմանահատում իրականացնելուց մեկ ամիս հետո,
- խնդիրներ են առաջանում նաև 18 տարին չլրացած երեխաների կողմից սահմանահատում իրականացնելու վերաբերյալ տեղեկատվությունը ստանալիս՝ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Ծառայությունում երեխան հաշվառվում է ծննդյան վկայականով, իսկ սահմանահատումը իրականացնում է անձնագրով,

- փաստացի սահմանահատում իրականացնելու վերաբերյալ տեղեկատվության կապակցությամբ խնդիրներ են առաջանում նաև այն դեպքում, երբ անձը Հայաստանի Հանրապետությունից ելք է կատարում ՀՀ քաղաքացու անձնագրով, իսկ մուտք է գործում Հայաստանի Հանրապետություն՝ օտարերկրյա անձնագրով,
- գործնականում, հանդիպում են դեպքեր, երբ համաձայն ՍԷԿՏ համակարգի տվյալների, բացակայում է անձի՝ Հայաստանի Հանրապետություն մուտք գործելու վերաբերյալ տվյալը, սակայն անձը փաստացի գտնվում է Հայաստանի Հանրապետությունում,
- ենթահամակարգը հնարավորություն չի տալիս նաև սահմանահատում իրականացնելու վերաբերյալ տեղեկատվությունը որոնել անուն-ազգանունով, ինչը ևս խնդրահարույց է՝ հատկապես օտարերկրյա քաղաքացիների դեպքում,
- ենթահամակարգից պատասխանները ստացվում են համաձայն անձի ՀԾՀ տվյալների, իսկ ՀԾՀ չունենալու մասին տեղեկանքի առկայության դեպքում հարցմանն ի պատասխան տվյալներ չեն տրամադրվում: Այս դեպքում առաջարկվում է նույնականացնել նաև ՀԾՀ չունենալու մասին տեղեկանք ունեցող շահառուներին և Ծառայության հարցմանն ի պատասխան տրամադրել անձի սահմանահատման վերաբերյալ տեղեկատվությունը (օրը, ամիսը և տարին):

Արձանագրության 3-րդ կետում նշված դեպքերում, յուրաքանչյուր ամսվա կանխիկ վճարումներն ամփոփելուց հետո Ծառայության կողմից կատարվում է վճարված գործերի և ՍԷԿՏ համակարգով ՀՀ-ից բացակայող անձանց տվյալների համադրում՝ անձի ՀՀ-ում լինելու փաստը հաստատելու նպատակով: Քանի որ օտարերկրյա փաստաթղթով մուտք գործելու մասին տեղեկատվությունը, ինչպես նշել ենք վերը, ՍԷԿՏ համակարգով Ծառայությանը չի տրամադրվում, վճարված գործերով շահառուները ծանուցվում են, ներկայացնում են օտարերկրյա փաստաթուղթը և հայտարարություն այլ երկրում կենսաթոշակ չստանալու մասին, որից հետո սահմանված կարգով շարունակվում է նրանց կենսաթոշակ վճարելը:

Օրինակ, արձանագրությանը կից տրամադրած Out_Ot_Erk_BP.xlsx ցանկից նշվել է 1 օրինակ, որ անձը սահմանահատումն իրականացրել է ինչպես հայկական, այնպես էլ օտարերկրյա փաստաթղթով: Ուստի Ծառայության կողմից ձեռնարկված միջոցառումների արդյունքում, օտարերկրյա փաստաթուղթը կցվել է կենսաթոշակի էլեկտրոնային գործին և շարունակվել է վճարումը (վճարումն իրավաչափ է):

ՀՀ-ից բացակայող և կենսաթոշակի վճարման ցուցակներում ընդգրկված շահառուներին ոչ իրավաչափ վճարումները կանխարգելելու նպատակով, համաձայն Ծառայության պետի

2017 թվականի նոյեմբերի 1-ի N U/85 հրամանի, սահմանվել է հսկողություն: Նախկինում, հսկողությունն իրականացվել է կանոնադրական գործառույթների շրջանակներում:

Մասնավորապես՝ յուրաքանչյուր ամիս՝ մինչև հաջորդ ամսվա կենսաթոշակի վճարման ցուցակները ձևավորելը, շահառուների տվյալները համադրվում են ՍԷԿՏ համակարգի, ՀՀ-ից բացակայող անձանց տեղեկատվության հետ, արդյունքում ՀՀ-ից բացակայող շահառուների մասով Ծառայության պետի տեղակալի համապատասխան հանձնարարականներով (կցվում է՝ `handznararakan_bank.doc`, `handznararakan_post.doc`), տարածքային բաժինների կողմից «Հայփոստ» ՓԲ ընկերության վճարման ցուցակներում կատարվում է ՉՎ նշագրում: Նշված գործերով շահառուների կենսաթոշակի հետագա վճարումն իրականացվում է բացառապես Ծառայության թույլտվությամբ: Ոչ իրավաչափ վճարումներ հայտնաբերելու դեպքում անհապաղ ՀՀ գլխավոր դատախազություն է ներկայացվում հանցագործության վերաբերյալ Հաղորդում: Ներկայումս դատարանների վարույթներում են գտնվում հայցեր՝ նշված գումարները գանձելու վերաբերյալ: Այն է՝

Ծառայության կողմից ՀՀ գլխավոր դատախազություն ներկայացված «Քրեական գործերի վարույթները կարճելու կամ քրեական գործերի հարուցումները մերժելու մասին» որոշումների հիման վրա ՀՀ գլխավոր դատախազությունը հայցադիմումներ է ներկայացրել Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարան «Հայփոստ» ՓԲ ընկերությունից 25,163.8 հազ. դրամ ընդհանուր գումարի բռնագանձման պահանջներով:

Մասնավորապես՝ Երևան քաղաքի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի որոշումներով վարույթ են ընդունվել հետևյալ քաղաքացիական գործերը.

1. Թիվ ԵԿԴ/1702/02/17 քաղաքացիական գործը՝ 9,799.8 հազ. դրամ գումար հայցապահանջով (ընթացիկ):
2. Թիվ ԵԿԴ/1750/02/17 քաղաքացիական գործը՝ 10,015.8 հազ. դրամ գումար հայցապահանջով (ընթացիկ):
3. Թիվ ԵԿԴ/3061/02/17 քաղաքացիական գործը՝ 2,164.8 հազ. դրամ գումար հայցապահանջով (ընթացիկ):
4. Թիվ ԵԿԴ/3058/02/17 քաղաքացիական գործը՝ 1,072.4 հազ. դրամ գումար հայցապահանջով (ընթացիկ):